

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 listopada 2018 r.

Pozycja 169

POSTANOWIENIE

z dnia 16 lipca 2018 r.

Sygn. akt Ts 212/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Stowarzyszenia Handlowców Bałucki Rynek w Łodzi w sprawie zgodności:

art. 647¹ § 2 i § 5 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93, ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2003 r. nr 49, poz. 408), obowiązującym do 1 czerwca 2017 r. z art. 32 ust. 1-2 oraz art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 3 listopada 2017 r. Stowarzyszenie Handlowców Bałucki Rynek w Łodzi (dalej: skarżący) wystąpiło o zbadanie zgodności art. 647¹ § 2 i § 5 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93, ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2003 r. nr 49, poz. 408), obowiązującym do 1 czerwca 2017 r. (dalej: k.c.) z art. 32 ust. 1-2 oraz art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Pozwem o zapłatę z 17 marca 2010 r. wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi Wydział X Gospodarczy (dalej: Sąd Okręgowy), Przedsiębiorstwo Usług Specjalistycznych „TERMATEX” Sp. z o.o. (dalej: powódka lub podwykonawca) domagała się zasądzenie kwoty 633 522,63 zł oraz obowiązku zapłaty odpowiednich odsetek od pozwanych solidarnie: Agis-Bau Spółki z o.o. (jako wykonawcy) oraz skarżącej (jako inwestora), tytułem wynagrodzenia za wykonanie dachu hali targowej w Łodzi stanowiącej własność skarżącej.

Postanowieniem Sądu Okręgowego z 30 listopada 2010 r. (sygn. akt [...]), postępowanie przeciwko Agis-Bau Sp. z o.o. (dalej: wykonawca) zostało umorzone z uwagi na ogłoszenie upadłości tej spółki obejmującą likwidację jej majątku.

Wyrokiem Sądu Okręgowego z 20 lutego 2013 r. (sygn. akt [...]) po rozpoznaniu sprawy z powództwa podwykonawcy przeciwko skarżącej o zapłatę, zasądzone od skarżącej na rzecz powódki kwotę 633.522,63 zł wraz z obowiązkiem zapłaty odpowiednich odsetek oraz orzeczono o kosztach postępowania.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny) z 6 lutego 2014 r. (sygn. akt [...]), na skutek apelacji skarżącej, zmieniono zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z 20 lutego 2013 r. w ten sposób, że oddalono powództwo w całości oraz orzeczono o kosztach postępowania.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r. (sygn. akt [...]), po rozpoznaniu skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego z 6 lutego 2014 r., uchylono zaskarżony wyrok oraz przekazano sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy przypomniał, że stosownie do art. 647¹ § 2 k.c., do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora, zaś zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c., zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Następnie wyjaśnił, że zgoda inwestora, wymagana przez art. 647¹ § 2 i 3 k.c., może być wyrażona przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny i zgoda ta stanowi konieczną przesłankę powstania po stronie inwestora i wykonawcy solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy. W ocenie Sądu Najwyższego, inwestor, do którego wykonawca zwraca się o wyrażenie zgody na zawarcie konkretnej umowy podwykonawczej, może żądać wyjaśnień, uzupełnienia stosownych danych lub złożenia samej umowy, jej projektu lub innych dokumentów. Jeśli nie korzystając z powyższego uprawnienia, składa na piśmie oświadczenie aprobowane wnioskiem wykonawcy – co zgodnie z ustaleniami Sądu Okręgowego i Apelacyjnego miało miejsce w okolicznościach tej sprawy – to trudno znaleźć uzasadnienie dla poszukiwania dodatkowego mechanizmu obronnego dla takiego inwestora (tu: dla skarżącej).

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 23 marca 2016 r. (sygn. akt [...]) zmieniono wyrok Sądu Okręgowego z 20 lutego 2013 r. w ten sposób, że zmniejszono wysokość zasądzonej kwoty o 66 232,20 zł (wyłącznie z tego powodu, że powódka uzyskała tę kwotę z masy upadłościowej wykonawcy) oraz oddalono apelację w pozostałym zakresie i orzeczono o kosztach.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z 11 maja 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalono skargę kasacyjną skarżącej od wyroku Sądu Apelacyjnego z 23 marca 2016 r. Sąd Najwyższy przypomniał, że skarga kasacyjna od wyroku wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy zgodnie z wykładnią Sądu Najwyższego, oparta na podstawach sprzecznych z tą wykładnią, podlega oddaleniu. Z tej przyczyny oddaleniu podlegają podniesione w skardze kasacyjnej skarżącej zarzuty naruszenia prawa materialnego oparte na podstawach sprzecznych z wykładnią ustaloną w wyroku Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 lutego 2018 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, do czego odniosła się w terminie, pismem z 28 lutego 2018 r.

Skarżący zarzuca art. 647¹ § 2 i § 5 k.c. naruszenie konstytucyjnych zasad: równości (art. 32 ust. 1-2 ustawy zasadniczej) oraz społecznej gospodarki rynkowej opartej na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowiących podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej (art. 20 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na uwadze art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał przy orzekaniu jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. Skarżący kwestionuje zgodność z Konstytucją art. 647¹ § 2 i § 5 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93, ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2003 r. nr 49, poz. 408), obowiązującym do 1 czerwca 2017 r. (dalej: k.c.).

Zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c. do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

3. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej, skarżący podkreślił, że nie posiadał wiedzy o zawarciu umowy przez wykonawcę z podwykonawcą. Natomiast z treści orzeczeń wydanych w sprawie, w ramach której wniesiono badaną skargę konstytucyjną, wynika że skarżący wiedzę tę posiadał i wyraził zgodę na zawarcie tej umowy – w sposób określony w uzasadnieniach tych orzeczeń – co zgodnie z zakwestionowanymi art. 647¹ § 2 i § 5 k.c. stanowi przesłankę do powstania odpowiedzialności solidarnej wraz z wykonawcą za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

Ustalenia poczynione przez orzekające w sprawie sądy były następujące. Wykonawca pismem skierowanym do inwestora z 10 marca 2009 r., poinformował skarżącego o wprowadzeniu na teren budowy powoda jako podwykonawcy dachu hali targowej z prośbą o jego zatwierdzenie. Na piśmie tym wiceprezes zarządu skarżącej zamieścił zapisek o treści: "Przyjęto 10 marca 2009 r., planowane wejście 17 marca 2009 r." oraz odcisk jego pieczęci imiennej i podpis. Na placu budowy bywali regularnie członkowie zarządu skarżącej monitorując postęp prac. W dniu 27 maja 2009 r. na placu budowy odbyła się narada z udziałem przedstawicieli wykonawcy, powoda jako podwykonawcy oraz dwóch członków zarządu skarżącej, w trakcie której uzgodniono przesunięcie terminu zakończenia prac. Podwykonawca wykonał wszystkie prace budowlane w zakresie konstrukcji i pokrycia dachu zgodnie z umową podwykonawczą i wystawił faktury obejmujące wynagrodzenie należne mu zgodnie z umową podwykonawczą za roboty odebrane protokołem odbioru bez zastrzeżeń.

4. Realizując wymóg formalny skargi konstytucyjnej wynikający z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, skarżący wskazał, że zakwestionowane przepisy zakładają dowolną formę wyrażenia zgody na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą oraz umożliwiają naliczanie odsetek w sposób naruszający zasadę równości. Z jednej strony, w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej skarżący przekonuje, że wbrew ustaleniom poczynionym przez orzekające w sprawie sądy, skarżący nie miał wiedzy o zawarciu rzeczonyj umowy i nie wyraził zgody na jej zawarcie, co w istocie nie stanowi zarzutu przeciw prawu, lecz zarzut

przeciw aktowi stosowania prawa. Z drugiej strony wyjaśnia, że powstanie zobowiązania solidarnego poprzez wyrażenie zgody na zawarcie rzeczony umowy w sposób dorozumiany, narusza jego konstytucyjne wolności i prawa.

5. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że badana skarga nie spełnia wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK stanowi podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu.

5.1. Po pierwsze Trybunał stwierdził, że sposób zastosowania zakwestionowanych w skardze przepisów, na podstawie których wydano ostateczne orzeczenie w sprawie objętej badaną skargą, był inny od tego sposobu, który wskazał skarżący. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej skarżący przekonuje, że nie posiadał wiedzy o zawarciu rzeczony umowy, a w związku z tym, jego odpowiedzialność solidarna nie powstała, mimo że z orzeczeń wydanych w sprawie wynika, że wiedzę taką posiadał, wyraził zgodę na jej zawarcie, a tym samym stał się solidarnie odpowiedzialny za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

Z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK wynika, że skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego w sprawie zakończonej wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK. Jeżeli zakwestionowany w skardze przepis został zastosowany w sprawie w inny sposób, niż to wskazuje skarżący, to przesłanka określona w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK nie może zostać uznana za spełnioną. Mając na uwadze charakter skargi konstytucyjnej wynikający z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz zasadę skargowości w postępowaniu przed Trybunałem (art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK), powinnością skarżącego jest wykazanie relewantnego związku pomiędzy zakwestionowaną normą, naruszonym podmiotowym prawem konstytucyjnym skarżącego oraz sposobem, w jaki zaskarżona norma naruszyła to prawo. Gdy związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, to brak jest podstaw do nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, a przesłanka określona w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK nie może zostać uznana za spełnioną.

5.2. Po drugie Trybunał stwierdził, że istotą zarzutów skarżącej jest wadliwa, naruszająca wartości konstytucyjne wykładnia zakwestionowanych przepisów dokonana przez sądy orzekające w sprawie objętej badaną skargą oraz niewłaściwie poczynione w tych orzeczeniach ustalenia faktyczne.

Trybunał przypomina, że ocena co do tego czy hipoteza norm generalno-abstrakcyjnych wyrażonych w zakwestionowanych przepisach została ziszczona w okolicznościach konkretnej sprawy, skonkretyzowana zostaje w normie indywidualno-konkretnej zawartej w określonym orzeczeniu sądowym.

Przedmiotem zarzutu skarżącego nie jest norma generalno-abstrakcyjna (np. jej treść czy jej określona jednolita, powszechna i stała wykładnia sądowa) lecz norma indywidualno-konkretna (akt stosowania prawa).

Trybunał stwierdził, że skarżący domaga się dokonania kontroli aktu stosowania prawa, ponieważ na podstawie zakwestionowanych przepisów wskazał normę indywidualno-konkretną, podczas gdy zgodnie z wymogiem określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji i skonkretyzowanym w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, warunkiem nadania skardze dalszego biegu jest zakwestionowanie w skardze takich przepisów, które naruszając konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego, stanowiły podstawę określenia przez skarżącego normy prawnej o charakterze ogólnym (norma generalno-abstrakcyjna), a nie indywidualno-konkretnym (akt stosowania prawa).

Trybunał Konstytucyjny przypomina, że nie jest uprawniony do kontrolowania wykładni przepisów ani aktów stosowania prawa, jednak w ramach wyjątku w zakresie kognicji Trybunału mieści się dokonywanie kontroli konstytucyjności treści normatywnej przepisu uzyskanej w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej (por. wyrok TK z 20 czerwca 2017 r., sygn. akt K 5/17, OTK ZU A/2017, poz. 48 oraz przywołane w nim orzecznictwo). Jeśli jednak skarżący nie kwestionuje treści normatywnej przepisu, którą uzyskał on w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej, to – mając na uwadze zasadę skargowości wynikającą z art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK – Trybunał nie ma podstaw do dokonania takiej kontroli.

5.3. Po trzecie Trybunał stwierdził, że skarżący nie wskazał jakie jego wolności lub prawa określone w art. 32 ust. 1-2 oraz art. 20 Konstytucji zostały naruszone przez normy zakwestionowane w badanej skardze konstytucyjnej.

Co do zarzutu niezgodności z art. 32 ust. 1-2 Konstytucji, należy przypomnieć, że w postanowieniu pełnego składu z 24 października 2001 r. (sygn. SK 10/01; OTK ZU nr 7/2001, poz. 225), Trybunał Konstytucyjny zajął stanowisko o niedopuszczalności, w sprawach inicjowanych skargą konstytucyjną, powoływania jako „samodzielnego” wzorca kontroli art. 32 Konstytucji. Przepis ten nie kreuje bowiem w sposób samoistny praw lub wolności jednostki o charakterze podmiotowym (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK). Pogląd ten zachowuje nadal swą aktualność (por. wyrok TK z 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15, OTK ZU A/2017, poz. 51). Skarżący nie wskazał żadnego konkretnego podmiotowego prawa wynikającego z art. 32 ust. 1-2 Konstytucji, które jako „samodzielne” doznało naruszenia przez zakwestionowane w skardze przepisy, a tym samym nie spełnił wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

Co do zarzutu niezgodności z art. 20 Konstytucji, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, art. 20 Konstytucji zawiera jedną z zasad ustroju gospodarczego państwa i wskazuje kierunek dążeń państwa w tym zakresie (por. wyroki TK z: 9 stycznia 2007 r., sygn. akt P 5/05, OTK ZU nr 1/A/2007, poz. 1; 26 marca 2007 r., sygn. K 29/06, OTK ZU nr 3/A/2007, poz. 30; 11 października 2011 r., sygn. P 18/09, OTK ZU nr 8/A/2011, poz. 81). Skarżący nie wskazał żadnego konkretnego podmiotowego prawa wyrażonego w art. 20 Konstytucji, które jako „samodzielne” doznało naruszenia przez zakwestionowane w skardze przepisy, a tym samym nie spełnił wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.